

Status for arbeidet etter vannforskriften og Oslofjordplanen

Sigrid Hårstad Pålsrud
Rådgiver vannforvaltning

Statsforvalteren i Innlandet

28.03.2025

Oppdatering/revidering av regionale vannforvaltningsplaner

Statsforvalteren i Innlandet

28.03.2025

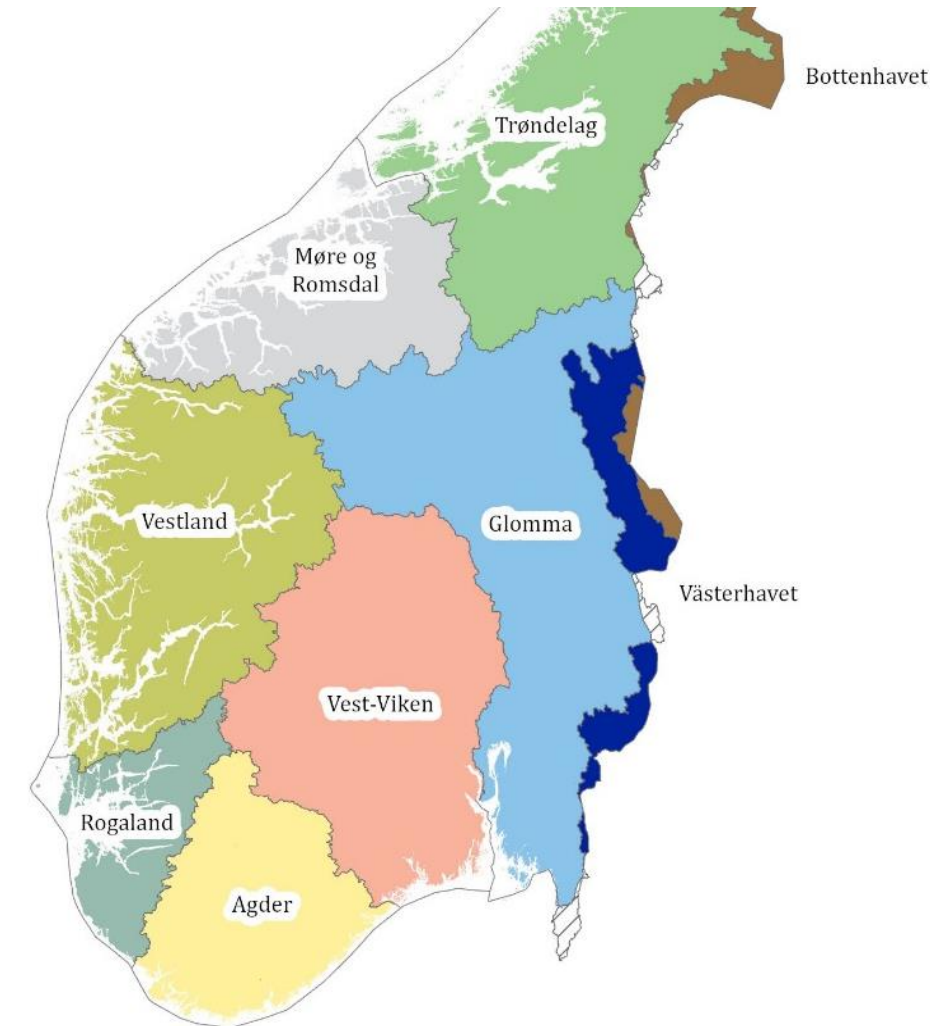

Formålet med planarbeidet

Regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram er vannregionens planverktøy

Planen skal oppnå målet om god miljøtilstand i alt vann, bl.a. gjennom å :

- Sikre helhetlig og samordnet forvaltning av vannet
 - Sørge for at alle sektormyndigheter (statlige, regionale og kommunale) deltar og forpliktes
 - Sikre demokratisk medvirkning og mobilisering av ressurser
- Regionale vannforvaltningsplaner 2027-2028
 - Revidering av regionale vannforvaltningsplaner for perioden 2028 - 2033

Tidsplan i planarbeidet og planprosessen

Planprogram for Glomma vannregion

Setter rammene for planarbeidet

- Formålet
- Planområde
- Temaer for økt oppmerksomhet
- Planprosessen med frister og deltakere
- Opplegget for medvirkning
- Behovet for utredning

- Foreslåtte temaer som bør få økt oppmerksomhet:
 - Faktorer som påvirker måloppnåelsen
 - Klimatilpasning
 - Naturverdier og naturtjenester
 - Restaurering av vann og vassdrag
 - Arealforvaltning
 - Formidling og kommunikasjon
 - Forskning og ny teknologi

Hovedutfordringer for vannmiljø

Dette er dokumenter om kunnskapen om vannet i vannregionen

- Ett dokument for hver vannregion
- Ett dokument hvor hvert vannområde

Status for (hentet fra fagsystemet Vann-nett)

- Miljøtilstand
- Påvirkninger
- Tiltak
- Oppnåelse av miljømål

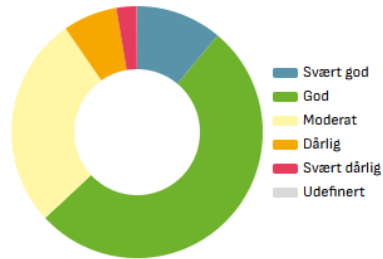
Økologisk tilstand og status for måloppnåelse

Glomma vannregion

Miljøtilstand

Økologisk tilstand, overflatevann

Filtrer på presisjon: ☒ Alle ☐ Høy ☐ Middels ☐ Lav ☐ Ingen informasjon

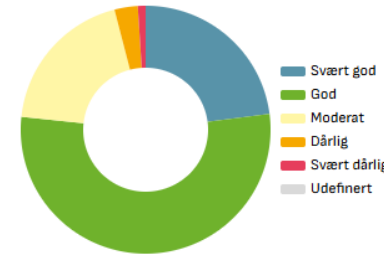
TILSTAND	ANTALL	PROSENT %	PRESISJON			
			HØY	MIDDELS	LAV	INGEN INFORMASJON
Svært god	324	11,1 %	13	59	199	53
God	1.521	52,0 %	218	286	661	356
Moderat	798	27,3 %	415	207	174	2
Dårlig	204	7,0 %	151	19	33	1
Svært dårlig	77	2,6 %	60	5	12	-
Udefinert	1	0,0 %	-	-	1	-
Alle	2.925	100 %	857	576	1.080	412

Vannområde Mjøsa

Miljøtilstand

Økologisk tilstand, overflatevann

Filtrer på presisjon: ☒ Alle ☐ Høy ☐ Middels ☐ Lav ☐ Ingen informasjon

TILSTAND	ANTALL	PROSENT %	PRESISJON			
			HØY	MIDDELS	LAV	INGEN INFORMASJON
Svært god	183	23,0 %	4	19	147	13
God	428	53,7 %	54	46	275	53
Moderat	154	19,3 %	71	45	37	1
Dårlig	24	3,0 %	18	2	4	-
Svært dårlig	8	1,0 %	7	-	1	-
Udefinert	-	-	-	-	-	-
Alle	797	100 %	154	112	464	67

Påvirkninger

De som er registrert flest ganger på vannforekomstene

Glomma vannregion

- Urban utvikling (inkludert avløp)
- Jordbruk
- Turisme og rekreasjon
- Langtransportert forurensning
- Skogbruk
- Vannkraft
- Transport
- Industri
- Flomvern

Vannområde Mjøsa

- Urban utvikling (inkludert avløp)
- Jordbruk
- Turisme og rekreasjon
- Vannkraft
- Flomvern
- Transport
- Industri
- Langtransportert
- Skogbruk

I høringen ønsker vannregionmyndigheten særlig innspill på (frist 30.juni)

Planprogram

- Viktige temaer som mangler
- Innspill til innhold i konsekvensutredningen for miljø og samfunn (KU)
- Om det er tydelig når og hvordan myndighetene skal delta i planarbeidet
- Om det er tydelig når og hvordan organisasjoner og frivillige kan medvirke i planarbeidet

Hovedutfordringer

- Om miljøtilstand og påvirkninger er riktig beskrevet
- Om det finnes data hos myndigheter eller lokal/erfaringsbasert kunnskap som kan bidra til en bedre beskrivelse

Statsforvalteren oppdrag i 2025

"Oppdatere kunnskapsgrunnlaget i 2025 om vannforekomstene til regionale vannforvaltningsplaner i Vann-nett, i samråd med berørte sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner. Dette som et grunnlag for oppdatering og revidering av regionale vannforvaltningsplanene for perioden 2028-2033 og omfatter miljøtilstand, vanntyper og påvirkning."

Frist 31. Des 2025

Miljøtilstand

- Kunnskapen om økologisk og kjemisk tilstand i vannforekomster

Vannype

- Typifisering av vannforekomster i grupper med ensartet naturtilstand

Påvirkning

- Påvirkning fra menneskelig aktivitet

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

Statsforvalteren i Innlandet

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

- Hovedbudskapet da regjeringens helhetlige plan for Oslofjorden ble lagt frem våren 2021, var at arbeidet med fjorden må **“samordnes, suppleres og forsterkes”**, noe som også Stortinget i sitt anmodningsvedtak til regjeringen fastslo i 2018
- Hurdalsplattformen sier at Oslofjordplanen skal følges opp raskt, og nevner spesielt tiltak innen avløp, jordbruk, båtseptik og fiskeriforvaltning

Klima- og
miljødepartementet

Tiltaksplan

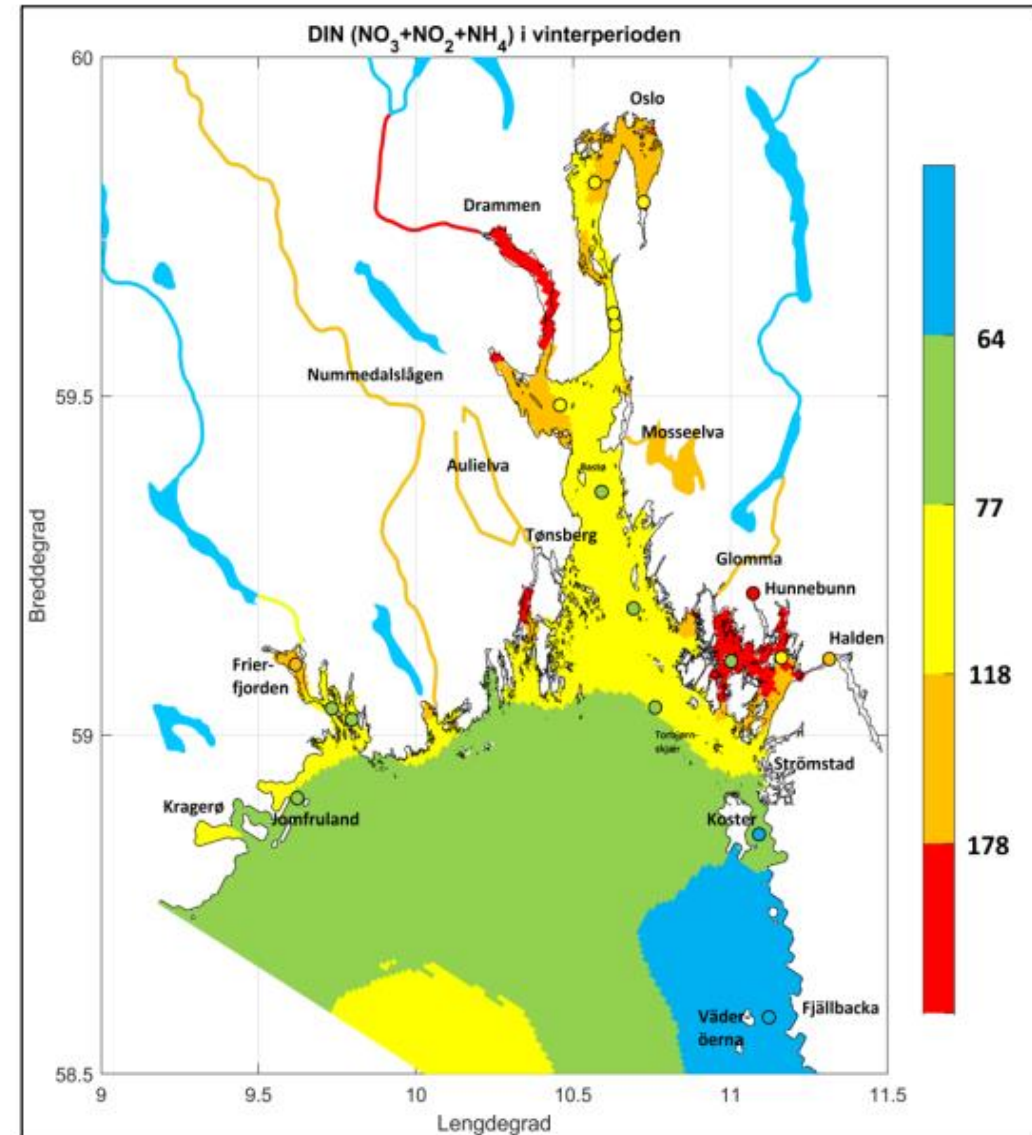
Helhetlig tiltaksplan for en
ren og rik Oslofjord med
et aktivt friluftsliv

Hva er problemene i fjorden?

- Klare tegn til eutrofi i ytre deler av fjordsystemet
- Store forekomster av trådalger (lurv)
- Avrenning av partikler (og næringsstoffer) bidrar til brunere vann og redusert siktedyp
- Reduksjon i nedre voksegrense for makroalger
- Anoksiske forhold – nitrogen forverrer situasjonen – algeoppblomstring
- Dårlig tilstand for bløtbunnfauna (oksygenfritt bunnvann)

Ny rapport om miljøtilstanden i Oslofjorden

- Gir en oversikt over dagens tilstand og utviklingen av de viktigste delene av økosystemet i fjorden
- For ytre Oslofjord har tilstanden forverret seg de siste tiårene, mens for indre fjord er det en viss forbedring
- De siste fem til ti årene har det vært en økning av "lurv" som tar over tareskog, ålegrasenger og andre oppvekstområder for fisk og andre arter
- Det har vært en kraftig tilbakegang av sukkertare, redusert utbredelse av stortareskog, og svekking av ålegrasenger
- Nesten ikke lenger torsk og andre toppredatorer igjen i fjorden

Vurderinger gjort i henhold til vannforskriften

Dagens tilstand (siste 5-10 år)

Utvikling (siste 10-50 år)

* Lite data

Faglige vurderinger

	Indre Oslofjord	Midtre Oslofjord	Ytre Oslofjord	Sidefjorder
	Tilstand Utvikling	Tilstand Utvikling	Tilstand Utvikling	Tilstand Utvikling
Økologisk				
Nitrat, vinter				
Fosfat, vinter				
Siktdyp				
Oksygen				
Klorofyll				
Nedre voksegrense				
Bløtbunnsfauna				
Ålegress				
Miljegifter				
Tangsamfunn				
Stortareskog				
Sukkertareskog				
Ålegresseng				
Lurv				
Blåskjell				
Dyreplankton				
Steinkobbe				
Andre sjøpattedyr				
Torsk				
Andre torskefisk				
Anadrome laksefisk				
Kystnær overflatebeitende sjøfugl				
Kystnær dykkende sjøfugl				

Gjennomføring av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

Rapport for året 2023-2024

Statusrapport 2023-2024

- Den totale svarprosenten: 81 %
- Kommunene i Innlandet: en økning til 79 %
- 9 tiltak er ferdigstilt
- 18 tiltak er tydelig forsterket

Tabell 1: Oversikt over kommunenes svarprosent fra 2021/22 til 2023/24. Tallene fra 2021/22 er ikke direkte sammenlignbare med de andre, siden rapporteringssystemet ikke var det samme første året undersøkelsen ble gjennomført.

	2021/22 (Avløp)	2021/22 (Jordbruk)	2022/23	2023/24
Alle kommunene (n=118)	46 %	45 %	73 %	81 %
Kystkommunene (n=26)	84 %	88 %	95 %	85 %
Kommunene i Innlandet + Røros (n=45)	21 %	20 %	63 %	79 %
Kommunene i Oslo og Viken (n=52)	59 %	51 %	79 %	84 %
Kommunene i Vestfold og Telemark (n=22)	68 %	81 %	78 %	76 %

M-2848 | 2024

Innsatsområde 1 - Avløp

- Økt innsats for å få på plass nitrogenfjerning
 - 4 kommuner i gang med bygging
 - Totalt 16 kommuner har fått pålegg
 - 2024: Statlig tilskuddsordning på 52 mill. Kr. Totalt 35 prosjekter har fått tilskudd (52 kommuner og interkommunale selskaper)
 - Økt bemanning hos statsforvalterne og Miljødirektoratet
 - Innført forbud mot tømning av båtseptik (T6)
- Mål: Flest mulig anlegg har nitrogenfjerning innen utgangen av 2030 (T1 og T7). Anlegg over 10 000 pe
 - Følger av EØS-avtalen og avløpsdirektivet
 - Samarbeid er positivt – viktig at arbeidet ikke stopper opp
 - Forsterke innsatsen (T4 og T7)
 - Fornyning og separering av ledningsnett går sakte (T2 og T3)
 - Viktig at man fortsetter framdriften

Innsatsområde 2 – jordbruk

- Regionale miljøkrav innført i alle fylkene (T8)
 - Innlandet: ikrafttredelse 04.mars 2025
 - Tilskuddsmidler økt betydelig siste 3 år (T9)
 - RMP har økt med 170 mill. kr, øremerket Oslofjorden
 - SMIL-potten økt med 17 mill. kr, øremerket Oslofjorden
 - Gjødselbruksforskriften tråde i kraft 01.feb 2025 (T10)
- Kantsoner langs vassdrag har en viktig funksjon
 - Kantsonene får ikke nok fokus (tiltak T12, T13, T14)
 - Brudd på vannressursloven § 11 blir ikke prioritert
 - Antall kontroller om etterlevelse av 2-meters kravet mot vassdrag er redusert
 - Ikke målrettet arbeid for å avdekke brudd på kantsoneregelverket
 - Flere kommunene melder at 2 m kantsone er for lite

Kort oppsummering

- Mange tiltak, mye godt arbeid på gang og i prosess
- 18 tiltak har en tydelig forsterket innsats og 9 ferdigstilt
- Mye arbeid gjenstår
 - Behov for å øke innsatsen for mange av tiltakene
- Alle tiltak blir ikke ferdigstilt før 2026
 - Behov for videreføring av tiltaksplanen

Nøkkeltiltak	Antatt gjennomføring	Vurdering av effekt i Oslofjorden	Fremskritt 2022/23	Fremskritt 2023/24	Kommentar/flaskehals
Etablere nye avløpsanlegg med nitrogenfjerning (T1, T7)	Fra 2026	Rask effekt	😞	😞 ↑	16 anlegg har fått pålegg om utredning. 3 kommuner er i gang med å bygge.
Redusere mengden overvann og overløp, oppgradere ledningsnett og intensivere arbeidet med spredt avløp (T2, T3, T4)	Før og etter 2026	Rask effekt	😞	😞	Kostnadskrevende
Iverksette miljøkrav i regionale forskrifter etter jordlova (T8)	Fra 2024	Relativt rask effekt	😞	😞	SFOS har forskrift, V/T og I på høring
Forvalte tilskuddsmidler slik at avrenning fra jordbruksarealer til vann reduseres (RMP og SMIL) (T9)	Fra 2022	Rask effekt	😊	😊	
Håndheve krav om vegetasjons-belte langs vassdrag, samt øke tilsyn med opprettholdelse av vegetasjonsbeltene (T12, T13, T14)	Fra 2024	Rask effekt	😞	😞	Politisk beslutning (flytte myndighet)
Revidere gjødselvareforskriften (T10)	Fra 2024	Forsinket effekt	😞	😞 ↑	På høring, krever politisk beslutning
Vurdere nærmere regulering av eksisterende trålingsaktivitet i Oslofjorden (T21)	Fra 2025	Forsinket effekt	😞	😞 ↑	Forslag fra direktorater, men krever politisk beslutning
Sikre viktige naturforekomster i sjø (T24, T25)	Fra 2024	Rask effekt	😞	😞	Politisk beslutning
Strengere praktisering av byggeforbud i strandsonen (T59)	Fra 2024	Rask effekt	😞	😞	Politisk beslutning
Etablere kystsonenettverk og juridisk bistand til kommunene (T37, T41)	Fra 2022	Rask effekt	😊	😊	